

J. Pakuła, Prosto z wokandy

- wyrok NSA z 15 I 2025 r. [w:] Pomoc materialna dla studentów - blog, wpis 20 stycznia 2025 r.

online: <http://pomocmaterialna.pl/blog/20250120>,

dostęp: 22 stycznia 2025 r.

Prosto z wokandy - wyrok NSA z 15 I 2025 r.

NSA w wyroku z dnia 15 I 2025 r., sygn. akt III OSK 2268/23, dotyka arcyważnego zagadnienia, czy fakt ukończenia studiów ma znaczenia dla postępowania wywołanego skargą do sądu, gdy skarżący był jeszcze studentem i ubiegał się o stypendium rektora.

Jacek Pakuła 20 stycznia 2025

W CBOSA opublikowano uzasadnienie do wyroku [Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 15 grudnia 2025 r., sygn. III OSK 3102/23](#), w przedmiocie umorzenia postępowania. Wyrok ten zasługuje niewątpliwie na uwagę ze względu na uzasadnienie, ale nie sposób pominąć innych wątków.

Przed wszystkim należy zwrócić uwagę na daty - orzeczenie NSA zapadło w dniu 15 stycznia 2025 r., a dosłownie dwa dni później było dostępne w CBOSA. Tak powinno być - to dobra praktyka, że można zapoznać się z orzeczeniem w tak krótkim czasie. Trzeba jednak odnotować, że sprawa studentki trafiła na wokandę NSA kolejny raz.

Ale po kolei...

Studentka w październiku 2019 r. złożyła wniosek o stypendium rektora na rok akademicki 2019/2020. Jej sprawa została jednak załatwiona odmownie, więc złożyła skargę do WSA.

- WSA w Gorzowie Wielkopolskim wyrokiem z dnia 18 czerwca 2020 r., sygn. II SA/Go 155/20, uchylił zaskarżoną decyzję;
- uczelnia wniosła skargę kasacyjną i Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z dnia 16 lutego 2021 r., sygn. III OSK 3219/21, uchylił zaskarżony wyrok WSA i przekazał do ponownego rozpoznania;
- WSA w Gorzowie Wielkopolskim wyrokiem z dnia 30 czerwca 2021 r., sygn. II SA/Go 418/21, uchylił zaskarżoną decyzję;
- uczelnia wniosła skargę kasacyjną i NSA wyrokiem z dnia 5 października 2022 r., sygn. III OSK 6512/21, uchylił zaskarżony wyrok WSA i przekazał do ponownego rozpoznania;
- WSA w Gorzowie Wielkopolskim wyrokiem z dnia 22 grudnia 2022 r., sygn. II SA/Go 619/22 uchylił zaskarżoną decyzję.

Gdy sprawa wróciła do uczelni, to organ stypendialny, wydając decyzję z dnia 24 marca 2023 r., wskazał, że studentka ukończyła studia w lipca 2020 r. Skoro zaś przestała być studentką, to postępowanie stało się bezprzedmiotowe, co musiało doprowadzić do umorzenia tego postępowania. Z takim rozstrzygnięciem nie zgodziła się skarżąca, która w dalszej kolejności wniosła skargę do WSA w Gorzowie Wielkopolskim

- wyrokiem z dnia 23 sierpnia 2023 r. sygn. II SA/Go 332/23, Sąd uchylił zaskarżoną decyzję.
- uczelnia wniosła skargę kasacyjną i NSA wyrokiem z dnia 15 stycznia 2025 r., sygn. III OSK 3102/23, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok WSA.

Warto dodać, że studentce odmówiono stypendium rektora powołując się na błędną wykładnię ograniczenia zawartego w art. 93 ust. 2 PSWiN (okres 6 lat). Wyrok z 18 czerwca 2020 r. był drugim orzeczeniem, odnoszącym się do prawidłowej wykładni ww. ograniczenia, po wyroku WSA w Szczecinie z dnia 10 czerwca 2020 r., sygn. II SA/Sz 222/20. Co ciekawe, właśnie uzasadnienie do wyroku WSA w Gorzowie Wielkopolskim zostało opublikowane w CBOSA jako pierwsze.

Wracając do wyroku z dnia 15 stycznia 2025 r. - spór, jaki zawisł przed NSA, nie jest wcale nowy. Od siebie dodam, że analizując

uzasadnienia sądów administracyjnych, ze smutkiem dostrzegam zjawisko cytowania orzeczeń, chcąc uzasadnić własny pogląd, chociaż lektura tych cytowanych wyroków prowadzi do wniosku, że Sąd błędnie zinterpretował uzasadnienie innego Sądu. Inne, niestety, równie szkodliwe, zjawisko polega na cytowaniu przez Sąd innych orzeczeń, które w ogóle nie powinny mieć zastosowania w sprawie. Co do sporu, wystarczy cofnąć się pamięcią nieco ponad 10 lat. Wtedy również pojawiały się wątpliwości, co zrobić w sytuacji, gdy student ubiega się o pomoc materialną, nie otrzymuje jej, następnie składa skargę do WSA, Sąd uchyla zaskarżoną decyzję, sprawa wraca do uczelni, a nasz student kończy studia. Wtedy również uczelnie sięgały po umorzenie postępowania, wskazując, że jest ono bezprzedmiotowe. I wtedy również zasadniczo sądy administracyjne orzekały, że umorzenie jest niedopuszczalne.

Spór wrócił w ostatnim roku ze zdwojoną siłą. Na marginesie należy odnotować, że WSA w Gorzowie Wielkopolskim w wyroku 11 grudnia 2024 r., sygn. II SA/Go 380/24, prezentuje konsekwentnie stanowisko, że umorzenia nie ma. Pozostaje Czytelników zachęcić do lektury również i tego wyroku.

Natomiast wracając do sporu - nie ma tu potrzeby przytaczać uzasadnienia wyroku NSA z dnia 15 stycznia 2025 r. i rozważań nt. bezprzedmiotowości postępowania i bezzasadności żądania. Należy raczej P.T. Czytelników zachęcać do przeczytania uzasadnienia tego wyroku. Warto jednak wskazać na te kwestie, które są szczególnie ważne.

Po pierwsze, stypendium jest przyznawane na semestr lub rok akademicki. Podkreśla to zresztą NSA w omawianym wyroku, wskazując, że fundamentalne znaczenia ma charakter postępowania w przedmiocie przyznania stypendium. Liczy się to, czy w tym okresie skarżąca posiadała status studenta. Pomoc nie przysługuje tylko dlatego, że wnioskodawca jest studentem, ale łączy się również z czasookresem (semestr lub rok akademicki). Stanowisko organów stypendialnych, zakwestionowane słusznie przez NSA, powinno więc polegać nie tylko na nakazie umorzenia postępowania tylko dlatego, że wnioskodawca ukończy studia, ale w zasadzie powinno takie umorzenie mieć miejsce wraz z końcem semestru/roku akademickiego, na który student ubiegał się o pomoc. Zważywszy na fakt, ile trwa postępowanie odwoławcze, ile miesięcy potrzebuje WSA na rozpatrzenie skargi i ile czasu potrzeba, by NSA rozpatrzył skargę kasacyjną, nie ma możliwości, by sprawa zapoczątkowana wnioskiem o przyznanie pomocy materialnej w październiku została rozstrzygnięta przez NSA przed końcem tego samego roku akademickiego.

Po drugie, umorzenie postępowania stanowiłoby zachętę dla organów stypendialnych do odmawiania stronie przyznania należnego świadczenia tak długo, aż ukończy ona studia, po to by stwierdzić, że z tej przyczyny postępowanie stało bezprzedmiotowe. Zresztą okres trwania postępowania w niniejszej sprawie - stypendium rektora na rok akad. 2019/2020 a wyrok z 15 stycznia 2025 r. w zasadzie sprawia, że żaden student nie skorzystałby z przysługującej mu ochrony, jaką powinna dawać skarga do sądu. Student musiałby więc sztucznie podtrzymywać swój status, byleby dotrzeć do wyroku kończącego sprawę. Oznacza to również, że studenci ostatniego roku studiów w ogóle nie mieliby prawa do sądu. W realiach niniejszej sprawy, skoro skarżąca dopiero z wyroku NSA z dnia 15 stycznia 2025 r. dowie się, że jednak stypendium rektora na rok 2019/2020 jej przysługuje, trudno w ogóle uznać, że prawo do sądu w sprawach przyznania pomocy materialnej ma jakkolwiek realny wymiar.

Po trzecie, na aprobatę zasługuje jeszcze jedna kwestia. Otóż trzeba pamiętać, że w tożsamej sprawie NSA w innym składzie, w wyrokach z dnia 13 września 2024 r., sygn. III OSK 2873/23 oraz III OSK 36/24, uznał umorzenie postępowania za prawidłowe, przyjmując, że bezprzedmiotowość postępowania w przedmiocie przyznania stypendium ze względów podmiotowych ma miejsce w sytuacji ukończenia studiów i uzyskania tytułu zawodowego magistra. Natomiast NSA w omawianym wyroku z dnia 15 stycznia 2025 r. wyraźnie wskazał, że nie podziela poglądu wyrażonego w wyrokach NSA z dnia 13 września 2024 r. z powodów, które przedstawił w uzasadnieniu. Dlaczego to jest ważne? Otóż coraz częściej można zaobserwować rozbieżności w orzecznictwie - fakt, że inny Sąd w podobnej sprawie orzekł inaczej nie oznacza bezwzględnie nakazu przyjęcia tamtego stanowiska, ale właśnie po to Sąd wydając nowe orzeczenie zaznacza w uzasadnieniu, że zna poprzednie orzeczenia i odmienne stanowisko, by wskazać, że z uwagi na argumenty podane w nowszym orzeczeniu, nie podziela tamtego starego poglądu. Oczywiście byłoby lepiej, by tych rozbieżności było mniej, ale czasami dwa różne orzeczenia nie oznaczają, że któreś z nich jest błędne. Natomiast w tej sprawie, dotyczącej fundamentalnej kwestii, czy absolwent może otrzymać stypendium, w wyniku skargi wniesionej, gdy studentem był, a w międzyczasie, oczekując na wyrok NSA, ukończył studia - słuszne jest stanowisko wyrażone w wyroku z dnia 15 stycznia 2025 r., a jako błędne należy uznać to przyjęte w wyrokach z dnia 13 września 2024 r.

Na marginesie - nie należy tej sprawy i stanowiska wyrażonego w wyroku z dnia 15 stycznia 2025 r. łączyć z taką, gdy organ odmawia studentowi stypendium, przykładowo: w październiku student ubiega się o stypendium, jeszcze w tym samym miesiącu albo w listopadzie składa rezygnację. Organ w dniu wydania decyzji ma wiedzę, że wnioskodawca zrezygnował z kształcenia, chociaż wniosku o przyznanie pomocy materialnej nie cofnął. Z zasady aktualności, o której mowa w art. 7 KPA wynika

jednoznacznie, co ma zresztą wsparcie w art. 70 ust. 4 Konstytucji, że w takim wypadku należy odmówić przyznania stypendium. Jest to jednak zupełnie inna sytuacja, niż ta, która była przedmiotem skargi kasacyjnej do NSA. Tutaj bowiem skarżąca na dzień wydawania pierwotnej decyzji o odmowie przyznania stypendium spełniała wszystkie przesłanki do przyznania tej pomocy, a organ - po prostu, co się zdarza - dokonał błędnej wykładni prawa.

Niewątpliwie wyrok NSA z dnia 15 stycznia 2025 r. należy odnotować jako jeden z ważniejszych. Przede wszystkim wynika z niego zakaz przerzucania odpowiedzialności za błędy organu na studenta, który ma dużo słabszą pozycję. Jest po prostu słuszny i sprawiedliwy.

Z przyjemnością informujemy, że w Toruniu w dniach 19-21 lutego 2025 r. odbędzie się Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa pt. Wydawanie rozstrzygnięć w indywidualnych sprawach studentów. Szczegóły można znaleźć na [stronie Konferencji](#).

XII Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa pt. Pomoc materialna dla studentów i doktorantów odbędzie się w Toruniu w dniach 16-18 czerwca 2025 r. Szczegóły można znaleźć na [stronie Konferencji](#).